

ТЕКСТИЛНО ИЗКУСТВО НА 57 ВЕНЕЦИАНСКО БИЕНАЛЕ

Аделина ПОПНЕДЕЛЕВА

Национална Художествена Академия, Факултет по приложни изкуства,
Катедра Текстил - изкуство и дизайн,
Цариградско шосе 73, 1113 София
e-mail: apopnedeleva@yahoo.com

Биеналето във Венеция и "Документа" в Касел са най-престижните изложбени в света, които показват тенденции и постижения в областта на изкуството. За първи път на този форум виждаме толкова много присъствие на инсталации и предмети от текстилни материали и техники. 57-ото Венецианско биенале се открива през май 2017 г. под заглавие "Viva Arte Viva". Кристин Масел, която е главен куратор в Центъра Помпиду, Париж от 2000 г., е куратор на биеналето. Около 120 художници бяха поканени на изложбата на куратора и 103 от тях излязоха за първи път на биеналето във Венеция. Този факт сам по себе си предполага различен поглед върху процесите в съвременното изкуство.

TEXTILE ART OF 57 BIENNALE IN VENICE

Adelina POPNEDELEVA

National Academy of Art, Faculty of applied arts, Department Textile - Art and Design,
73, Tzarigradsko Shose blvd, Sofia 1113, 1 floor, Bulgaria

The Venice Biennial and the "Documenta" in Kassel are the most prestigious exhibitions in the world that show trends and achievements in the field of art. For the first time on this forum, we see so much presence of installations and objects of textile materials and techniques. The 57th Venice Biennale is opening in May 2017 under the title "Viva Arte Viva". Christine Macel, who has been the chief curator at the Pompidou Centre, Paris since 2000, is the curator of the Biennale. Around 120 artists were invited to the curator's exhibition and 103 of them exhibited at the Venice Biennial for first time. This fact itself implies a different view of the processes in the contemporary art.

57-то биенале във Венеция се открива през май 2017 година със заглавието "Viva Arte Viva" ("Да живее живото изкуство"). Кристин Масел, която е и главна кураторка в Центъра Помпиду, Париж, от 2000 г. курира биеналето. За кураторската изложба са поканени 120 артисти и 103 от тях излагат за първи път на Венецианско биенале.

Този факт сам по себе си предполага различен поглед върху процесите в съвременното изкуство.

"Viva Arte Viva" е биенале създадено с артистите, от артистите и за артистите, за формите, които предлагат, за въпросите, които задават, за

практиките, които развиват и житейските пътища, които избират." - това е заявено от кураторката на биеналето.

То се състои от 9 павилиона, които са озаглавени: "Павилион на артистите и книгите", "Павилион на радостите и страховете", които се намират в централния павилион в Жардини (градините на Венеция), последвани от "Павилион на общото пространство", "Павилион на земята", "Павилион на традициите", "Павилион на шаманите", "Павилион на Дионис", "Павилион на цветовете" и "Павилион на времето и безкрайността" в Арсенал.

Идеята на Масел е павилионите да следват като глави на книга, като 9 епизода, които да разказват за сложните подходи и огромното разнообразие от практики, които използват артистите. Масел казва, че се интересува повече от изследването на диалектиката между ангажираното изкуство и изкуство за изкуство, без да взема крайна позиция. Участват художници от всички поколения - от 25-годишни до 97-годишни.

За пръв път на този форум наблюдаваме толкова голямо присъствие на инсталации и обекти от текстилни материали и техники. Текстилът се свързва с традицията, но на биеналето участват текстилни произведения, които обединяват пластическа посока и концептуална идея. Наградата "Златен лъв" за най-добър художник е присъдена на Франц Ерхард Валтер. Неговите работи са в "Павилиона на общото пространство".

Франц Ерхард Валтер показва на Венецианското биенале три произведения от поредицата "Конструкции за стени", създадена между 1983 и 1986 г., и селекция от "Ходещи пиедестали" от 1975 година. Той е учил в Дюселдорф в класа на Йозеф Бойс, артист, който използва символиката на материалите и в частност - филца.

Франц Ерхард Валтер се представя в "Павилион на общото". В този павилион участват произведения на художниците, които се интересуват от възможността за изграждане на общност, на общ свят, която да се противопостави на индивидуализма.

Индивидуализмът може да се разглежда като демонстрация на егото, което предполага много екстремни прояви.

През 80-те години на 20 век Джеф Перон дефинира декоративното изкуство като "концепт за творчество, който не разделя, а интегрира, който не прави егото тема, а вместо това привежда в хармония". "...Например, невъзможно е да се съгласува с каквато и да е форма на насилие или агресия, които са екстремна манифестация на егоцентричните желания." (Jeff Perrone. "The decorative impulse", Artforum, November 1979, 80-81).

Такава е и позицията на Кристин Масел и избраните от нея художници за изложбата на 57-то биенале във Венеция се съпротивляват на

несправедливостите в света не чрез насилие, а чрез създаване на светове, чрез обединение.

Текстилните произведения на Валтер могат да се определят като форма между рисуване, скулптура и живопис. Изглеждат минималистични, но са сложно текстилно изкуство, тъй като могат да бъдат сгънати, преоформени и обитавани от човек.

Франц Ерхард Валтер се движи бавно с гръб към създадените от него стени и показва, че те могат да се променят след като са обитавани от човек. Това може да бъде наречено и пърформанс, но по-скоро е интерактивна инсталация.

Интересното за неговите произведения е, че когато зрителите влязат в творбите и станат част от тях, те вече не могат да ги видят. В същото време, когато ги активират, те откриват нови начини да използват творбите, и в крайна сметка допринасят за произведенията. След като лицето, което активира произведението им дава форма ги оставя, произведенията изглеждат почти мъртви или непълни.

С активирането от страна на зрителя на тези скулптури, картини или текстилни джобове, Валтер също така подтиква посетителите да намерят отговор на основния въпрос, поставен от тази част на изложбата в Арсенале - как да изградим нещо общо в един разделен свят.

Журито на La Biennale di Venezia го награждава със Златен лъв за най-добър художник на 57-то международно художествено изложение със следната мотивация "за неговата работа, която обединява форми, цвят, тъкани, скулптура, изпълнение и продължава да активира зрителя. Заради радикалния и сложен характер на произведението му, което оказва влияние върху нашето време и предлага начин на живот в преход."

Една от деветте "глави" в изложбата разглежда въпроса за традициите. Това е провокативно, тъй като традицията се смята за враг на модерността (от друга страна всъщност вече модерността се е превърнала в традиция). В тази статия ще разгледам текстилните произведения в павилиона на традициите.

Павилионът на традициите

Работата на младия артист от Мароко Акраф Тулуб се състои от рисунки и голямо форматни асамблажи от текстил с вмъкнати пластмасови панели с рисунки и вериги.

Рисунките изобразяват времето чрез повторение на фигури като мотиви.

Още от неолита времето е визуализирано чрез орнаменталната структура на повторението. Структурата на повторението концептуално означава, че хората са осъзнали ритъма на времето, смяната на ден и нощ, на раждане и смърт.

Авторът свързва традиционната структура на повторението с преплитане на мотивите (човешки фигури), така че се получава не последователност, каквато е характерна за времето, а преплитане на отделните моменти, на минало и бъдеще в едно общо настояще. Отделните фигури не се загубват, а се получава идея за свързване между тях чрез много различни пътища.

Релефите свързват ушити и живописвани пространства от найлон, наподобяващи груби спални чували, които авторът нарича "кожи" и на чиито краища са прикрепени части на верига. Вмъква в текстила рисунки с туш на абстрактни повтарящи се мотиви, като така се създават нови декоративни мрежи.

Художникът се опитва да определи възможните дефиниции на традицията в контекста на хипервръзките. Неговата работа припокрива начини на изобразяване с цел да се справи с новата форма на глобализация на традицията.

Инсталацията "Добри намерения" на Ирина Корина, създадена за конкретно място в Арсенал описва промените в съвременна Русия. Представява двуетажна сграда, заобиколена от тухлени колони, подобни на Кремъл, и съдържа символиката на новата руска военна идеология. Култът към загиналите във Втората световна война войници, към руските победи и заслугите на Русия винаги е съществувал, но се забелязва, че в последните години расте. Това е изразено от художничката чрез огромни кичозни венци от фалшиви цветя, окачени върху тапет с изображения на одрани животински кожи. Венците от цветя светят с неонova светлина и приличат на военни медали. Работата е направена в Москва, транспортирана до Венеция на няколко части и инсталирана на място.

"Моята работа отразява непосредствената обстановка около мен днес в Москва. Адресирана е директно към този измамен традиционен

свят, който се предполага, че е нещо обещаващо, мило и успокояващо, сякаш съдържа някакви отговори и надежда за руския народ. Това са само маски и костюми, които създават нашата правителствена естетика, скриваща нещо плашещо. Новият култ към смъртта се преражда заедно с нарастващата тенденция на патриотизъм и нови идеи за граничен контрол. Това ново състояние ме смущава дълбоко и ме съсипва. Това е фиктивна реалност, с която хората са щастливи да се самозаблуждават.", казва Корина.

В "Добри намерения" идеята е тълкуване на традицията като култ към смъртта чрез използване на традиционните символи и преувеличаването на тяхното значение в съвременността.

Инсталацията на Франсис Утритхард се състои от седем нови фигури. Новозеландката Франсис Утритхард съчетава скулптури на жреци, облечени с традиционни костюми с "голи" герои в странни цветове и пози. Те обединяват древни и съвременни, исторически и актуални образи. Работата ѝ винаги е била пълна с алюзии от други времена, места и култури.

Странните фигуративни скулптури на Франсис Утритхард са направени от текстилни материали.

Проектът на Леонор Антюнес е специално създаден за Арсенал. За мащабната инсталация Леонор Антюнес използва форми и материали с които работи, като ги разширява чрез добавяне на необикновени осветителни тела от стъкло Мурано. Месинг, кожа, корк, стъкло, електрически проводник, найлонова нишка и стоманен кабел стават символи, които олицетворяват историята на материалното производство на град Венеция, през различни исторически периоди до съвременността.

За биеналето Мишел Чиакьофера се концентрира върху устойчивото предание на митовите за жените вещици в Сардиния. Създава истинска инсталация за митологични създания, състояща се от различни традиционни обекти, между които бродирани обекти и две големи тъкани с естествени багрила. Работата е в павилиона на традициите.

Паметта, по-точно забравата интересува авторката Синтия Гутиерес от Мексико. Инсталацията "Песен за слизането" се състои от текстил и камък. Тъканите, главно от мексиканската провинция Оаксака са направени на специфичен "тъкачен" стан от времето преди

испанското нахлуване, техника типична за мексиканската традиция, която свързва единия край на нишките на основата с дърво, а другия с колана на тъкача. За пиедесталите използва материали (камъните), с които са правили официалните паметници при испанското управление. За разлика от скулптурите на официалните паметници, тъканите знамена не стоят гордо на своите пиедестали. Чрез тези знамена, които са поставени твърде ниско (ситуационен код) и не могат да се веят от вятъра, художникът поставя въпрос за изчезването на националните традиции вследствие на завоевателните цивилизации.

Тереза Ланчета започва дългосрочен изследователски проект- сравнителен анализ на повтарящи се мотиви в тъканите от 20-ти век сред традиционните занаятчий и авангардни художници. Художникът отхвърля разграниченията между декоративното и изящното изкуство.

Изследвания за връзката на орнамента и модерното изкуство прави Хуакин Торес-Гарсия в своя труд от 1920 г. "Универсален конструктивизъм".

В своя труд "Abstraction: The Amerindian Paradigm" Сесар Патернасто (художник и теоретик на изкуството) разглежда и изследва абстрактни форми възникнали от практиките текстил и керамика. Мотивите в тъкания текстил на индианците с геометричния си характер и ярки цветове, характеризирани като декоративни, са изведени като текстилна парадигма на абстрактното изкуство, като решетка, която предхожда с хилядолетия модерната минималистична решетка.

Между 1920-1940 г. Паул Клее, Хуакин Торес-Гарсия, Йозеф и Ани Албертс, Барнет Нюман и Адолф Готлиб изследват древното американско изкуство. По-късно Луиз Невелсон, Сесар Патернасто, Линор Тоуни и други осмислят погледа си към художественото наследство.

На 57-то Международно изложение за изкуство във Венеция, Тереза Ланчета показва в павилиона на традициите в Арсенал серия от тъкани ("Сбогом на ромба", "Бяла роза" I-II и III и "Ресни II", както и оригинален марокански килим, представляващ изходната точка за инсталацията от текстилни изследвания. Художникът често се опитва да възпроизвежда моделите и дизайна на текстил и килими, които намира на различни пазари. Чрез възпроизвеждане на мотивите, Ланчета осъществява достъп до традиционното изкуство, с неговите правила, които тя се опитва да преформулира и адаптира към съвременността. Ромбоидните фигури, повтарящ се мотив в текстилното изкуство са с повече вариации в нейните произведения, с добавени празни пространства, изкривени мотиви, съставени хоризонтални и вертикални фигури с форма на ромб или превърнати вивици.

Изследванията ѝ за тъкане, геометрични мотиви и народно изкуство могат да бъдат анализирани не само от композиционна гледна точка, но и като изследване на общностите които създават тези традиционни за различните етноси тъкани. Ланчета живее и работи с цигани в Барселона и с марокански жени.

В националния павилион на Азербайджан има изложени традиционни азербайджански тъкани в интериора, така, както са се ползвали и вероятно се използват все още в реалния живот.

Инсталациите на биеналето, които са направени с текстилни материали и текстилни техники разкриват възможностите на медията. От традиционно утилитарно използване, през символично, сценографско, терапевтично, феминистко, антиерархично и перформативно, текстилът се оказва материал чрез който могат да бъдат изразени връзки между минало, настояще и дори бъдеще, който е непосредствено свързан с живота и телата на хората и така има способността да ги характеризира интимно, който е способен да създава характерни, типични пространства и в крайна сметка не само не отстъпва на другите материали и техники, а в някои случаи е особено подходящ.